

Dato: 1. marts 2024

**Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K**

Høring: Forslag til lov om anlæg af ny vejforbindelse mellem Tingbjerg og Husum i Københavns Kommune og lov om ophævelse af begrænsninger for arealanvendelsen i det almene boligområde Tingbjerg/Utterslevhuse i Københavns Kommune

Danmarks Naturfredningsforening, København og Friluftsrådet, København fremsender hermed bemærkninger og forslag til lov om anlæg af ny vejforbindelse (LF1) og lov om ophævelse af begrænsninger for arealanvendelsen i det almene boligområde Tingbjerg/Utterslevhuse (LF2).

Brug af anlægslov i stedet for normale procedurer er problematisk

Som begrundelse for anlægslovene vurderes det på side 25 i bemærkningerne til LF1 "at det ikke vil være muligt at opnå dispensation fra fredningsnævnet til virkeliggørelse af vejanlægget, da det vil være i strid med fredningernes formål", og på side 25 i bemærkningerne til LF2, at det foreslåede nybyggeri strider "imod formålet i samtlige fredningsbestemmelser, naturbeskyttelsesloven, museumsloven og planlægningen i Københavns Kommuneplan og Fingerplanen 2019." Projekterne ønskes derfor gennemført via en anlægslov.

DN forholder sig kritisk til dette. En anlægslov bør forbeholdes unikke, store, komplicerede og risikofyldte projekter af national betydning. Denne fortolkning blev anlagt af daværende transportminister Ole Birk Olesen på et spørgsmål fra Folketinget vedrørende brugen af anlægslov i tilknytning til Statens Naturhistoriske Museum i Botanisk Have.

En anlægslov bør ikke bruges til at gennemføre lokale projekter, og slet ikke projekter hvor der findes mulige alternativer. På side 25 i LF1 fremføres, at Københavns Kommune har vurderet alternative løsninger, men ikke fundet disse værktøjer hensigtsmæssige bl.a. henset til boligsituationen i kommunen. På side 16 i LF2 fremgår, at det også vurderes at være vanskeligt at få en ny udviklingsplan igennem de relevante beslutningsfora, herunder boligorganisationer mv. Fravalget af alternative løsninger er sket før der blev foretaget en sammenfattende miljøkonsekvensvurdering af vejprojektet og før de fulde konsekvenser for Vestvolden er blevet belyst med hensyn til natur-, rekreative - og kulturhistoriske interesser.

Det eneste formål med at bruge anlægslov er altså at tilsidesætte væsentlige nationale og regionale interesser i forhold til indlysende kommunale interesser. At man lader relativt kortsigtede hensyn veje tungere end langsigtede bevaringshensyn er i strid med hensigten bag hele fredningslovgivningen. At det allerede er sket i forbindelse med byggeriet på Amager Fælled viser, at der er tale om en glidebane. Hvis lovforslagene vedtages, vil det i sagens natur have præcedens.

Et af problemerne med at benytte anlægslov frem for normale procedurer er, at adgangen til klage er fjernet og dermed er civilt søgsmål den eneste mulighed for at få prøvet om lovgivningen er overholdt, jf. LF1 §8. Det gælder ikke bare ved selve beslutningen af projektet men

også under den efterfølgende lokalplanlægning, ved dispensationer fra naturbeskyttelseslov og vandløbslov, og ved selve anlægsarbejdet og den efterfølgende retablering.

LF1: Ny vejforbindelse mellem Tingbjerg og Husum i Københavns Kommune

Alternative trafikløsninger er fravalgt for tidligt i processen

Der blev i forbindelse med beslutning om letbane gennemført et omfattende analysearbejde med flere forskellige alternative muligheder for at krydse Vestvolden og dermed opnå en bedre trafikalsammenhæng mellem Tingbjerg og den øvrige omkringliggende storby. Konklusionen her var at der findes andre trafikale løsninger. De bevaringsmæssige interesser og konsekvenserne for miljø, natur, kulturmiljø mv. bliver dermed nedprioriteret og underbelyste i lovforslaget, som alene peger på en vejforbindelse mellem Tingbjerg og Bystævnet, som del af en større boligsocial indsats.

Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet skal derfor opfordre til at alternative løsninger genvurderes på lige fod med den nu foreslåede løsning med henblik på at finde en løsning hvor de negative konsekvenser i forhold til Vestvolden optræder i et mere balanceret forhold til de eventuelle boligsociale og økonomiske fordele. Alternativerne skal bringes ind i beslutningsprocessen igen.

Vestvolden er et fortidsminde af national og international betydning

Vestvolden er beskyttet som fredet fortidsminde efter museumsloven og har national betydning. Vestvolden er derudover den bedst bevarede befæstning af en storby i Europa. Dens udstrækning og dens grad af bevaring er helt unik. Danske kulturklenodier og fortidsminder er i dag presset af byggeri og klimaforandringer, og har behov for en større bevaringsindsats. Fortidsminder er af betydning såvel for vores kulturarv og identitet som for vores børn, indvandrere og turister mv.

Problemet med det påtænkte vejgennembrud er, udover at voldens samlede værdi forringes af endnu et gennembrud, at gennembruddet sker et sted, hvor tværsnittet af volden er særligt velbevaret med glacis og våbenforplads intakte. Det valgte løsningsforslag, Vestlig linjeføring B, afhjælper ikke de negative konsekvenser i og med at sammenhængen mellem glacis, våbenforplads og voldens videre vestlige forløb brydes af det påtænkte vejanlæg. I følge lovforslaget vil vejbroen komme til at dominere oplevelsen af landskabet og byrummet i væsentligt omfang og dermed forringe Vestvoldens værdi.

Vestvolden er af national og regional betydning for rekreation og som biologisk korridor

Vestvolden er fredet efter naturbeskyttelsesloven, fordi den repræsenterer rekreative, biologiske og landskabelige værdier af regional betydning. I Fingerplan 2019, som har status som landsplandirektiv, er Vestvolden udpeget som en af de indre grønne kiler, med de mange begrænsninger det giver. De grønne kiler har status som overordnede nationale interesser for beholdt rekreation og kan ikke anvendes til andre formål, medmindre det er specificeret i planen. Det pågældende vejprojekt er ikke medtaget i Fingerplanen. Derfor kan der argumenteres for, at hvis man vedtager at gennemføre det pågældende vejprojekt, så må det alt andet lige underordne sig det regionale stiforløb langs volden og ikke omvendt, som i det foreliggende forslag. Det vil sige at en krydsning af den regionale sti i niveau ikke er en acceptabel løsning. Den regionale stiforbindelse benyttes dagligt til pendling af et meget stort antal cyklister.

Den foreliggende miljøkonsekvensrapport og tillægget til denne godtgør ikke at EU's Habitatdirektiv overholdes

Vestvolden har en biologisk funktion som spredningskorridor, der forbinder store og vigtige naturområder og naturtyper med hinanden. Vestvolden spiller specielt en særlig vigtig rolle for flagermus som ynglested, som dagopholdssted, som ledelinje og fourageringsområde i sommerhalvåret. Vestvolden er ligeledes et vigtigt sted for parringen om efteråret og opholdssted under dvaleperioden i vinterhalvåret. I den supplerende flagermusundersøgelse gennemført af Amphi Consult i 2022 konkluderes at der er registreret 7 flagermusarter i området, og at den

artsrige flagermusforekomst afspejler området placering i det sammenhængende habitatkompleks af Vestvolden, Utterslev Mose og tilstødende grønne områder.

Efter dansk lovgivning er alle flagermus totalfredede. De må ikke fanges eller ihjelslås. Desuden må ødelæggelse eller beskadigelse af deres yngle- og rasteområder ikke finde sted. Disse bestemmelser fremgår af jagt og vildtforvaltningsloven og naturbeskyttelsesloven samt en række andre forskellige love, og har til hensigt at sikre fuld gennemførelse af EU habitatdirektivets artikel 12 om en beskyttelsesordning for arter, som er opført på direktivets bilag IV, herunder de danske flagermusarter.

Af miljøkonsekvensrapportens ikke-tekniske resume side 21 fremgår, at "vejprojektet vil gennemskære flagermusenes fourageringsområder og ledelinjer, hvilket forventes at ændre flagermusenes flyvemønstre, men uden væsentligt at forringe deres fourageringsmuligheder i området. Projektet vurderes samlet ikke at forringe områdets økologiske funktionalitet for flagermus". Dette gentages i LF1 side 51-52. Vi er uenige i denne vurdering og mener ikke, at den bygger på et tilstrækkeligt fagligt funderet grundlag, som bør indeholde viden om de 7 forskellige flagermusarters brug af området på forskellige årstider og under forskellige vind- og vejrforhold.

Yderligere kan tilføjes, at den pågældende strækning af Vestvolden mellem Åkandevej og Mørkhøjvej er ubrudt af vejanlæg i en længde på næsten 1.000 meter. Det foreslåede vejanlæg placeres ca. midt i dette ubrudte område. I dag er størstedelen den pågældende strækning på 1.000 m meget moderat belyst om natten langs Voldalléstien og langs de to tværgående sti- og broforbindelser over Vestvolden. Det foreslåede vejanlæg vil derfor med kraftigere belysning være stærkt forstyrrende for alle områdets natdyr. Hertil kommer lyset fra billygter og det at visse flagermus taber flyvehøjde over tomme områder, hvilket skaber risiko for at de kolliderer med bilerne. I følge LF1 må det desuden forventes at et 50-60 m bredt bælte på begge sider af vejen bliver belastet med et støjniveau på 58-63 dB.

Endeligt kan nævnes forstyrrelser under anlægsfasen i form af arbejdsbelysning og støj. I miljøkonsekvensrapporten fremføres på side 85 at mulige forstyrrelser fra arbejdsstøj ikke vurderes at have skadelig påvirkning for områdets arter eller bestande af flagermus. Dette er imidlertid helt udokumenteret og nævnes slet ikke i LF1. Videre fremføres, også på side 85, at arbejdspladserne i projektet, som vil have belysning om natten, ligger langt fra de områder hvor vandflagermus (som er den mest lysfølsomme af de registrerede arter) er observeret, hvorfor belysning fra byggepladserne samlet set ikke vurderes at medføre påvirkning af vandflagermus. Men det kan man ikke konkludere alene på baggrund af de gennemførte registreringer der kun giver et øjebliksbillede af flagermusenes adfærd på de få dage hvor registreringerne er gennemført. De øvrige 6 registrerede flagermusarter vil også påvirkes af belysningen selvom de ikke er helt så lysfølsomme som vandflagermus.

Undersøgelserne er derfor ikke, fyldestgørende for at kunne konkludere at den økologisk funktionalitet kan opretholdes. Den foretagne vurdering bygger i meget høj grad på om der skal fældes træer med synlige spor af flagermus indenfor undersøgelsesområdet eller ej, mens vurderingen af om der sker en forringelse af områdets økologiske funktionalitet alene bygger på nogle skøn, som ikke kan begrundes på baggrund af de foretagne registreringer. Det er en forudsætning for varetagelse af artsbeskyttelsen, at forekomster af beskyttede arter er fyldestgørende undersøgt. Planklagenævnet og dets forgængere har i flere tidligere sager fastslået, at mangelfuld belysning af en arts forekomst er en retlig mangel, der resulterer i planens ugyldighed.

En væsentlig miljøpåvirkning i forhold til flagermus kan efter vores opfattelse ikke udelukkes på grundlag af de gennemførte undersøgelser og derfor må der anlægges et forsigtighedsprincip. Lovforslagene gør det modsatte, når man vurderer, at truede arter formentlig vil tilpasse sig de nye forhold.

Til slut skal nævnes at der også fundet truede padde i og omkring området. Som et led i afværgeforanstaltningerne for projektet foreslås det, at man i anlægsfasen foruden opstilling af paddehegn skal indsamle og genplacere padde udenfor byggepladsen (det samme foreslås i LF2, side 26). Det må anses for tvivlsomt at man effektivt kan beskytte padderne ved denne metode.

LF2: Ophævelse af begrænsninger for arealanvendelsen i det almene boligområde Tingbjerg/Utterslevhuse

De fleste af ovenstående bemærkninger vedrørende LF1 finder også anvendelse på LF2. Hertil kommer:

Den grønne kile

Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet anerkender og bifalder at man vil lade Nordhavnstippen indgå i Naturpark Nordhavn, hvilket Københavns Kommune besluttede allerede i 2019. Men vi må afvise at de to områder (Nordhavnstippen og Tingbjerg) har noget med hinanden at gøre. De alvorlige skader som det lokale miljø omkring Vestvolden påføres, afhjælpes ikke af Nordhavnstippen, og projektet vil uanset dette være et alvorligt indgreb i den grønne kile. Den kompensation for tab af den grønne kile ved Tingbjerg man foreslår, har derfor alene en symbolsk værdi og tilfører ikke København nogen reel erstatning. Hvis Folketinget alligevel accepterer Nordhavnstippen som erstatning for de fredede områder i Tingbjerg bør det efter vores opfattelse være på den betingelse, at området efterfølgende fredes.

Der befinder sig 521 bevaringsværdige træer i det af LF2 berørte område, der ikke må fældes – med mindre der gives dispensation, hvilket der desværre delvist lægges op til med lovforslaget. De grønne kileområder man ønsker at inddrage til udvikling og byggeri fungerer i dag som bufferzone mellem det eksisterende byggeri i Tingbjerg og Vestvolden. Bufferzonen er efter vores vurdering en vigtig betingelse for at opretholde et rigt dyreliv i området omkring Tingbjerg og langs Vestvolden det pågældende sted.

Beskyttelseslinjer

Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet protesterer mod den foreslåede ophævelse af åbeskyttelseslinjen, fortidsmindebeskyttelseslinjen og skovbyggelinjen. Formålet med åbeskyttelseslinjen og skovbyggelinjen er at sikre fæstningskanalen og træbevoksningen som værdifulde landskabslementer og som levesteder og spredningskorridor for plante- og dyreliv. Det håndhæves normalt strengt ved at man for eksempel ikke må campere i de pågældende områder. Fortidsmindebeskyttelseslinjen har til formål at sikre fortidsmindernes værdi som landskabslementer herunder indsyn til og udsyn fra dem. Disse vigtige formål vil gå tabt med byggerierne. Den øgede boligmasse og de mange nye beboere må forventes at skabe et betydeligt tryk på Husumvold og dens omgivelser, og de nye boliger vil komme til at dominere oplevelsen af landskabet og byrummet i væsentligt omfang.

Konklusion

Selvom de to lovforslag angiveligt fremsættes for at opfylde Lov nr. 1322 af 27. november 2018 (Nye kriterier for udsatte boligområder og ghettoområder, initiativer til udvikling eller afvikling af ghettoområder...) er det vores opfattelse at dette nationalt begrundede hensyn alene bruges som påskud til at gennemføre et lokalt ønske.

Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet advarer imod at man på denne måde svækker fredningsinstitutionen af hensyn til formål som primært har lokal betydning og hvor der findes alternative løsningsmuligheder. I lovbemærkningerne fremføres om disse alternativer, at kommunen ikke har fundet disse hensigtsmæssige, bl.a. henset til boligsituationen i kommunen, og fordi kommunen vurderer at det vil være vanskeligt at få vedtaget en alternativ plan i boligorganisationerne. Det er bemærkelsesværdigt at disse vurderinger blev foretaget før der blev gennemført en miljøvurdering, og altså på et ufuldstændigt beslutningsgrundlag.

Tabet af kulturhistoriske og naturmæssige værdier vil være meget omfattende, hvis lovforslaget vedtages. Det vil uundgåeligt få regeringens øvrige politikker og planer vedrørende naturbevarelse til at fremstå utroværdigt, hvis man vælger at gennemføre sådan en intervention. Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet opfordrer derfor Folketinget til ikke at vedtage ovennævnte lovforslag. I stedet opfordres staten og Københavns Kommune til at afsøge alternative muligheder for at løse Tingbjergs boligsociale udfordringer, hvilket burde kunne lade sig gøre indenfor den givne budgetramme.

Med venlig hilsen

Ole Damsgaard,
næstformand for DN København
ole.damsgaard@outlook.dk
50515880

Martin Machado
Formand for Friluftsrådet København
Koebenhavn@friluftsraadet.dk